

STERK STARTEN
SURVIVALKIT VOOR DE NIEUWE LEERKRACHT

STERK STARTEN

SURVIVALKIT VOOR DE NIEUWE LEERKRACHT

JOHAN DEHANDSCHUTTER

Acco Leuven / Den Haag

Eerste druk: 2013

Tweede druk: 2014

Derde, herziene druk: 2016

Gepubliceerd door

Uitgeverij Acco, Blijde Inkomststraat 22, 3000 Leuven, België

E-mail: uitgeverij@acco.be - Website: www.uitgeverijacco.be

Voor Nederland :

Acco Nederland, Westvlietweg 67 F, 2495 AA Den Haag, Nederland

E-mail: info@uitgeverijacco.nl - Website: www.uitgeverijacco.nl

Omslagontwerp: www.frisco-ontwerpbureau.be

© 2016 by Acco (Academische Coöperatieve Vennootschap cvba), Leuven (België)

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

No part of this book may be reproduced in any form, by mimeograph, film or any other means without permission in writing from the publisher.

Inhoud

VOORWOORD	7
INLEIDING	11
1 JE STARTWAARDE	15
2 JE EERSTE STAPPEN	17
3 JE SCHOOLKAPITAAL	21
4 JE MOTIVATIE	22
5 JE INZET, JE ENGAGEMENT	26
6 JE ZELFVERTROUWEN	31
7 JE LESMANAGEMENT	34
1. Je klasmanagement	35
2. Je lesinhoud	38
3. Je didactische aanpak	39
4. Je pedagogische aanpak	43
5. Je omgangsstijl	49
6. Hét doel: leerlingen motiveren	55
7. Samengevat	62
8 JE LESVOORBEREIDING	63
9 JE IMAGO	68
10 JE SOCIAAL ACTIEF	70
Een goed contact met je directeur	72
Een goed contact met collega's	76
Een goed contact met het ondersteunend personeel	79
Een goed contact met leerlingen	82
Een goed contact met ouders	85
11 JE CRISISMANAGEMENT	89
Negatieve evaluatie door de directie	89
Conflict met een collega	91
Conflict met een leerling	93
Conflict met een klas	98
Als conflicten uit de hand lopen	100
BESLUIT	101
MY SURVIVAL KIT	104
IK DANK	109

Voorwoord

DIT BOEK IS GEEN GEWONE STARTBROCHURE

Wie in het onderwijs begint, wordt van bij de start geconfronteerd met hoge verwachtingen. Het is geen werkterrein waarop je langzaam mag groeien. Er wordt van de starter een onmiddellijke paraatheid en een direct engagement verwacht, zelfs voor een beperkte interim. Vele scholen bieden daarom een handige startbrochure aan. Dit boek gaat een stap verder. Een gewone startbrochure maakt de nieuwe leerkracht wegwijs in de organisatie van de school en geeft hem praktische informatie voor een vlotte start. *Sterk starten* focust op factoren die in een startbrochure niet aan bod komen. Het staat aan de zijde van de nieuwe leerkracht en kijkt met hem naar veel meer elementen die hem kunnen maken of kraken.

EEN STARTER MOET MEER IN PETTO HEBBEN

Om de zware test te doorstaan moet een starter niet alleen de werking en organisatie van de school kennen. Hij moet meer in petto hebben dan goede vakinhoudelijke, didactische en pedagogische kwaliteiten. Hij moet een strategie zijn die de tijd, de competenties, de middelen en de relaties die hem worden geboden op een doelgerichte en efficiënte wijze inzet. Hij moet gemotiveerd zijn en zijn zelfvertrouwen moet in alle omstandigheden ongeschonden blijven. Bovendien heeft wat hij doet pas echt waarde als het meerwaarde creëert voor anderen en door die anderen als waardevol wordt ingeschat. Het beeld dat over hem bestaat in de hoofden van de ouders, de leerlingen, de collega's en de directie is dus minstens even belangrijk. Hij maakt van bij zijn start best een goede indruk op de vele medespelers. Hij moet bijgevolg ook een miniondernehmung zijn die zorgt draagt voor zijn eigen pr.

EEN OVERLEVINGSPAKKET MET ELF GEREEDSCHAPPEN

Starten in een school is als beginnen aan een jungletocht, ongemeen boeiend en tegelijk veeleisend. Iemand die zich daaraan waagt, is sterk gebaat met praktisch advies dat voortspuit uit terreinkennis en ervaring. Het boek wil de slaagkansen van de nieuwe leerkracht zo hoog mogelijk voeren en is opgevat als een overlevingspakket. In het pakket zitten 11 gereedschappen, elk met een bijhorende gebruiksaanwijzing. Het is een handige koffer voor al wie van zijn start op een school een succes wil maken. Het vertelt hem hoe hij in de school krediet kan verwerven en behouden. Het wil hem vervullen met zelfvertrouwen en zin om er in zijn boeiende onderwijsopdracht tegenaan

te blijven gaan. De tekst hoeft niet lineair te worden gelezen. Elk gereedschap heeft zijn eigen deel. De gebruiker kan er tijdens korte pauzes thuis, onderweg of op school willekeurige tekstfragmenten in lezen en zich zo door diverse aspecten laten inspireren en aanmoedigen.

DE PRAKTIJKSHOCK DE BAAS BLIJVEN

De meeste leerkrachten ervaren in de school waar ze voor het eerst van start gaan, een praktijkshock. Ze komen terecht in een specifieke bedrijfscultuur met ingewikkelde relaties, onuitgesproken regels en ingebakken gewoonten. Ze moeten onmiddellijk meedraaien: goed lesgeven, meeleven met wat gebeurt op school en prima contacten onderhouden met de ouders, de collega's en de directie. Hun lesopdracht is niet zelden complex: meer dan een vak, in diverse richtingen en onderwijsvormen en in verschillende leerjaren. De moeilijkste klassen worden hen niet bespaard. En dat allemaal onder het kritische oog van alle betrokkenen en in de schaduw van de hoge verwachtingen die zij van zichzelf koesteren. Wie niet voldoet, kan na afloop moeiteloos aan de schoolpoort worden gezet. In de volgende school moet de leerkracht zich helemaal opnieuw bewijzen. Dit boek wil de starter tonen hoe hij deze veeleisende werkomgeving de baas kan blijven.

DE INSTRUMENTEN INZETTEN WAAROVER MEN BESCHIKT

Als een beginnende leerkracht kans wil maken om langer in eenzelfde school aan de slag te blijven, heeft hij in de eerste plaats geluk nodig. Er moet een langere opdracht beschikbaar zijn die past bij zijn diploma en hij moet een streepje voor hebben op andere kandidaten. De factor geluk heeft een beginner niet in de hand. Om zijn kansen in zijn nieuwe school gaaf te houden kan hij wel volop inzetten op de instrumenten waarover hij beschikt. In deze survival kit vindt de nieuwe leerkracht inzichten en strategieën om van deze instrumenten efficiënte middelen te maken om zijn doel te bereiken. Ze zijn bedoeld voor het secundair onderwijs.

EXPERTISE UIT HET WERKVELD

Er bestaan heel wat wetenschappelijke modellen die de leerkracht kaders geven voor zijn onderwijspraktijk. Naast deze theoretische denkkaders hebben beginnende leerkrachten vooral nood aan expertise uit het werkveld. Dit boek wil daar een antwoord op bieden. Het spitst zich niet toe op theorieën en taxonomieën, maar brengt handige suggesties en inzichten vanuit een complexe praktijk die de academische denkkaders en hun pedagogische, didactische en onderwijssystemische bekommernissen in zich opneemt. Ze komen van een collega met meer dan 30 jaar ervaring als leerkracht en 7 jaar als mentor-coach van zijn school. Het boek biedt concreet advies voor al wie in een school van start gaat.

HANDVATTEN VOOR DE AANVANGSPERIODE

De ideeën en suggesties worden in een heel directe stijl geformuleerd. Toch zijn ze niet bedoeld als bevelen of waarschuwingen. Het zijn en blijven inzichten die de startende leerkracht willen inspireren, niet dwingen of vermanen. Leerkracht word je in een persoonlijk ontwikkelingsproces, waarin je stap voor stap verder bouwt op je sterktes en je zwaktes. Je bent geen leerkracht door een reeks instructies in te studeren en op te volgen. De ideeën en suggesties in dit boek willen in het ontwikkelingsproces van de starter handvatten zijn tijdens de bewogen aanvangsperiode in een school. De starter kan ze, al dan niet onder deskundige begeleiding, verwerpen, aanvaarden en tot eigen inzichten kneden.

ENERGIE VOOR VELEN

Dit boek moet voor de starter een bron van energie zijn. Het wil hem het motiverende gevoel geven dat hij over de nodige kennis en capaciteiten beschikt om van zijn start een succes te maken. Mentoren en directeurs kunnen de survival kit inzetten bij hun coachende begeleiding van de nieuwe leerkrachten. Studenten in de lerarenopleiding vinden er de vele facetten van hun toekomstige beroep in, met bijhorende verheldering en tips. Ze krijgen nuttige adviezen voor hun klasmanagement en het licht hen in over aspecten die in hun opleiding misschien minder aan bod komen, m.n. hun relatie met directie en collega's en de beheersing van werkdruk. Het boek biedt hen meteen ook nuttige inzichten voor de aanpak van hun stage en hun omgang met de stageschool en hun stagementoren. Voor de meer ervaren collega's zitten er naast herkenbare inzichten nieuwe ideeën en mogelijkheden in. Voor hen kan deze survival kit een revival kit zijn. Ervaren leerkrachten maken bovendien regelmatig een nieuwe start: in een nieuw vak, met nieuwe collega's, voor een nieuwe klas, op een andere school of na een lange afwezigheid. Ook in die optiek kan dit boek een duwtje in de rug zijn.

PERSOONLIJK AAN DE SLAG MET DE EXTRA ACCESSOIRES

Deze survival kit biedt de lezer een extra accessoire dat hem toelaat doelgericht met de ideeën en de suggesties van het boek aan de slag te gaan. In de bijlage *My Survival Kit* achteraan in dit boek zitten *persoonlijke actiefiches* (PAF). Hiermee kan de lezer een concrete aanpak op touw zetten en evalueren. De fiches vormen ook een handig document voor besprekingen met collega's of begeleidingssessies met de mentor. Studenten kunnen er gebruik van maken tijdens hun stage:

KADERSTUKJES ALS ILLUSTRATIE

Tussen de tekst door vindt de lezer kaderstukjes. Deze bevatten korte verhaaltjes, commentaren of fragmenten uit mails, reflecties en interviews. Ze werden geformuleerd door leerkrachten die nog niet zo lang geleden hun eerste stappen in een nieuwe school hebben gezet, stagiairs, mentoren en andere begeleiders. De stukjes geven een levendig

beeld van wat starters in de praktijk meemaken, hoe ze denken, wat ze voelen en hoe ze handelen. Meer kaderstukjes zijn te vinden op www.sterkstarten.be. Om de anonimiteit van de vermelde leerkrachten te vrijwaren, werden de namen vervangen door pseudoniemen.

INLEIDING

Proficiat

Je begint als leerkracht in een nieuwe school. Gefeliciteerd. Je hebt een eerste heel belangrijke kaap gerond. Je kwam op het juiste moment en bent er in geslaagd het vertrouwen te winnen van je directeur. Hij vindt dat je over goede troeven beschikt voor zijn school. Je straalt op een of andere manier kracht uit.

De school is een jungle

De kracht die je meebrengt naar je nieuwe school zal je in de volgende dagen, weken en maanden goed van pas komen, want starten in een nieuwe school is een heel avontuur. Het lijkt wel een jungle waarboven je wordt gedropt. Je komt terecht in een complexe wereld van relaties, verwachtingen, regels en gewoonten die je onmogelijk allemaal onmiddellijk kan kennen. En toch draai je, van zodra je er aan begint, voluit mee. Misschien geef je verschillende vakken, en meer dan waarschijnlijk sta je in verschillende richtingen en onderwijsvormen. Daar heb je de goede spirit voor nodig, de spirit van een aanhouder. Afhaken is geen optie want de schooljungle heeft voor jou boeiende uitdagingen en fantastische ervaringen in petto. Hoe verder je komt, hoe meer je de krachten in jezelf en je omgeving zal ontdekken.

Mooie overlevingskansen

Velen kijken kritisch over je schouders mee. Je bent je eigen onderneming die toegevoegde waarde moet creëren voor verschillende belanghebbenden: de leerlingen, de ouders, je directeur, je collega's. Ook al heb je een goede opleiding of een rijke ervaring mee, je bent heel feilbaar. Je kan onmogelijk perfect aan alle verwachtingen beantwoorden. Je laat als beginner hier en daar zeker eens een steek vallen. Die fouten hoeven echter je overlevingskansen niet aan te tasten. Met een portie zelfvertrouwen en motivatie en het krediet dat je bij de verschillende partijen in je school opbouwt, blijf je mooi op koers.

Dit is je survival kit

Dit boek is je survival kit voor je eerste jaar op een school. Het belicht de vele mogelijkheden die je hebt om een succesvolle start te maken. Het biedt je suggesties, inzichten en strategieën om je zelfvertrouwen en je krediet in je school op te bouwen en te bewaren. Dit boek staat aan jouw zijde. Het bekijkt het onderwijs door de ogen van een starter. Het verstrekt doenbare instructies en nuttige achtergrondinformatie bij je bekommernis om een goede beurt te maken in een omgeving die onmiddellijk veel van je eist. De persoonlijke actiefiches (PAF) in de bijlage *My Survival Kit* en op www.sterkstarten.be helpen je om van het boek een persoonlijk werkinstrument te maken.

Creëer je ruimte

Waar de meeste brochures voor starters eindigen, gaat dit overlevingspakket met je door: het vertelt je rechttoe rechtaan hoe je best omgaat met de kansen en valkuilen die een school biedt. Dat is niet alleen een goede zaak voor jou, ook je school vaart er wel bij. Ze heeft alle baat bij beginnende leerkrachten die hun enthousiasme voor het onderwijs ongeremd kunnen waarmaken.

Nog teveel talenten gaan verloren omdat ze de eerste dagen, weken, maanden verkeerd worden begrepen of bezwijken onder de druk. Jou hoeft dat niet te overkomen. Lees op de volgende bladzijden hoe je zelf de ruimte creëert om te groeien. Je verdient ze. Gun je talenten de tijd en de omstandigheden om zich te ontplooien. Het onderwijs kan jou en jij kan het onderwijs fantastische momenten bieden. Laat die droom niet te snel varen.

Je gereedschap

Je overlevingspakket is samengesteld uit 11 onderdelen. Elk onderdeel vormt een handig gereedschap voor een succesvolle jungletocht door je nieuwe school.

Je startwaarde
Je eerste stappen
Je schoolkapitaal
Je motivatie
Je inzet, je engagement
Je zelfvertrouwen
Je lesmanagement
Je lesvoorbereiding
Je imago
Je sociaal actief
Je crisismanagement

Zoals je ziet, bevat je overlevingspakket geen wereldvreemde instrumenten. Ze maken deel uit van de standaarduitrusting van elke leerkracht. Het is de manier waarop je ze inzet die hen bijzonder effectief maken in je tocht door je eerste jaar.

Met verteerbare hapjes

Je hebt het als starter heel vaak heel druk. Lezen doe je niet zelden tussendoor, tijdens een pauze, bij het ontbijt, op de trein, in je bed, op een terras. Dit boek houdt daar rekening mee. Het is opgedeeld in kortere tekstblokjes die elk op zich een betekenis hebben. Je hoeft dus geen lange delen aan een stuk te lezen om toch inspiratie op te doen. Want dat is het hoofddoel van dit boek: je inspireren, je energie geven, je overtuigen dat je het kan. Gebruik je survival kit dus zoals het je uitkomt, van voor naar achter of op goed geluk, met kleine hapjes of aan een stuk door. Maar gebruik hem!

1 Je startwaarde

JE HEBT EEN HOGE VIRTUELE WAARDE

Je bent een nieuwe leerkracht op de school en dat levert je meteen een mooie startpositie op. De directeur heeft jou uitgekozen voor de opdracht. Hij gelooft in je en dicht je positieve eigenschappen toe. Hij is ervan overtuigd dat hij met zijn keuze voor jou een goede beslissing heeft genomen. Je hebt voor hem een hoge virtuele waarde.

JE BRENGT NIEUWE ZUURSTOF

Je levert de school nieuwe energie. Met je recente lerarenopleiding en/of beroepservaring breng je relevante kennis en de meest actuele werkvormen de schoolmuren binnen. Vele collega's weten je komst naar waarde te schatten. Je frisse kijk op de dingen en je zin om ervoor te gaan, inspireren hen. Je tomeloze bereidwilligheid geeft ook hun inzet een extra stimulans.

VOOR LEERLINGEN BEN JE BIJZONDER

Natuurlijk heb je ook voor de leerlingen een bijzondere waarde. Ben je nog jong, dan sta je dicht bij hun ervaringswereld dan je meeste collega's. Je hebt je studies recent afgewerkt en brengt dus frisse kennis en een hedendaagse aanpak mee. Ben je een al wat oudere starter, dan verhoogt je levens- of beroepservaring je geloofwaardigheid. Je wil graag tijd maken voor je leerlingen binnen en buiten de les. Je vindt wat ze denken, voelen en willen interessant en belangrijk. Je wil dat elke les een boeiende gebeurtenis wordt en houdt van een grapje zo nu en dan. Dat en nog veel meer geeft je als nieuwe leerkracht bij vele leerlingen een dikke streep voor.

WEES OVERTUIGD VAN JE KRACHT

Je hebt in je nieuwe school dus een hoge startwaarde, gebaseerd op heel wat positieve veronderstellingen over jou. Laat die veronderstellingen niet alleen bestaan in de hoofden van je directeur, collega's, leerlingen en anderen. Maak ze tot overtuigingen van jezelf. Je bent als nieuwe leraar echt wel een bijzondere kracht voor de school. Houd dit stevig in gedachten en put er een hoog gevoel van eigenwaarde en een sterke motivatie uit.

**10 REDENEN WAAROM JE ALS STARTER
VOOR JE LEERLINGEN
ZO'N GEWELDIGE LEERKRACHT BENT**

1. Je neemt je leerlingen au sérieux
2. Je wil voor je leerlingen van betekenis zijn
3. Je wil van elke les een interessante gebeurtenis maken
4. Je besteedt met plezier tijd en energie aan je job
5. Het leven is voor jou een avontuur
6. Je houdt van je vak(ken)
7. Je tracht authentiek en rechtvaardig te zijn
8. Je lacht graag
9. De school is je favoriete biotoop
10. Je trekt graag op met collega's

2 Je eerste stappen

Net als bij een korte afstandsloper bepalen de eerste stappen die je zet in je school het succes van je verdere parcours. Tijdens het aanwervingsgesprek met de directeur heb je het alvast goed gedaan. Hij heeft je in dienst genomen. Je bent er in geslaagd op eigen houtje de deur te openen naar je nieuwe uitdaging. Het is nu zaak de eerste schooldagen op dit positieve elan verder te gaan. Neem daartoe een aantal eenvoudige regels in acht.

INFORMEER JE

Begin onmiddellijk met het verzamelen van zeer praktische informatie voor je eerste dagen. Wees niet bang om hiertoe contact op te nemen met de leerkracht die je vervangt of opvolgt, of met collega's die in hetzelfde jaar hetzelfde vak geven als jij. Namen en adressen kan je op het schoolsecretariaat bekomen. Telefoon en mail hen, of beter nog: regel een ontmoeting bij hen thuis, op school of elders. Maak een afspraak met de mentor, als de school er een heeft. Zij zal je met plezier onthalen, je rondleiden in de school en je helpen met nuttige kennis. Al die contacten leveren je gegarandeerd een schat aan informatie en lesmateriaal op: je lessenrooster, het handboek en het werkschrift, de lesinhouden, de lokalen, lessentabellen, klaslijsten, de werking van het digibord, de opstelling van de werktuigen, je login voor de computer in de klas en voor het elektronisch schoolplatform. Vraag je contacten ook naar de regels die leerlingen en leerkrachten voor en tijdens de les in acht nemen en welke sancties er bestaan.

HOUD KLAAR WAT JE NODIG ZAL HEBBEN

Maak een lijstje van de dingen die je voor de verschillende momenten van je eerste schooldag nodig zal hebben: je vervoerbewijs, fiets of auto, een plan van de speelplaats en het schoolgebouw, een sleutel om de klas te openen, je lessenrooster, een agenda, de handboeken en de leerstof voor je eerste lessen, je login voor de computer in de klas en voor het elektronisch schoolplatform, je lesvoorbereidingen, de handleiding bij het digibord, krijt of bordstift, de kleding die je een goed gevoel zal geven. Met wat planning krijg je het zeker voor elkaar dat je de meeste of al die dingen in orde hebt voor je aan je eerste schooldag begint.

CREËER POSITIEVE GEDACHTEN

Verbeelding is een krachtig middel om een goede start voor te bereiden. Roep in gedachten een ideaal verloop van je eerste schooldag op. Creëer bij jezelf voor elk moment van de dag een positief gevoel: in het verkeer, aan de rij, in de klas, tussen je nieuwe collega's, in de lerarenkamer, in gesprek met de directeur, op de speelplaats. Verbeeld je dat elk van die situaties vlot verloopt.

Zoek een rustige plaats en neem de tijd voor deze positieve verbeelding. Herhaal deze oefening zo vaak je kan. Ze verdrijft je twijfels en werkt als 'self-fulfilling prophecy'. De positieve gevoelens die je hebt ervaren tijdens je verbeeldings sessies zullen je in de werkelijke situatie een flinke steun in de rug geven. Het resultaat zal je verbazen.

KOM DE EERSTE SCHOOLDAG OP TIJD

BETER TE VROEG ...

Je eerste dag op je nieuwe school ben je beter te vroeg dan te laat. Het geeft je de gelegenheid om rustig in de juiste stemming te komen. Je hoeft je niet op te winden over dingen die je nog snel moet doen. Het biedt je de tijd om je agenda nog eens te overlopen, de informatie op de prikborden te consulteren, een gesprekje aan te knopen met een collega of hier en daar nog iets te regelen. Met je vroege komst geef je bovendien blijk van een goede planning en van je zin om er tegenaan te gaan.

... DAN TE LAAT

Loopt het toch mis in het verkeer of op de trein, breng de school dan onmiddellijk op de hoogte. Vraag van zodra je arriveert naar het lokaal waar je je klas kan vinden en stap daar zonder verder dralen naartoe. De kans dat de directeur op de hoogte is van je vertraging is zeer groot. Spreek hem er tijdens een vrij moment over aan. Vertel hem dat je het heel vervelend vindt en schets kort de reden van je laattijdigheid. Doe niet te emotioneel. Wees vooral eerlijk. Met je open aanpak geef je deze vervelende situatie alsnog een positieve toets.

SCHENK AANDACHT

Beschouw je eerste stappen in de school als een ontdekkingsstocht. Ben je een oud-leerling, tracht ook dan je oude school als 'nieuw' te zien, vanuit je gewijzigd perspectief. Ga tijdens de koffie- en lunchpauze tussen je collega's zitten. Met deze sociale houding bouw je al onmiddellijk heel wat krediet op. Misschien ken je al iemand en kan je bij hem of haar aanschuiven aan de tafel. Laat je overstelpen door onderzoekende blikken ("Wie is die nieuwe?"), nieuwsgierige vragen ("Wat kom je geven?") en vriendelijke attenties ("Neem gerust een kopje koffie."). Voel je niet verplicht om zelf het woord te voeren. Van

een nieuweling aanvaardt iedereen een zekere terughoudendheid. Volg de gesprekken met een vriendelijke aandacht. En glimlach zo nu en dan. Dat stelt jezelf en de anderen gerust.

Een bijzonder aparte plek in elke school is de lerarenkamer. Als beginner is de drempel om daar binnen te treden soms nog groter dan de drempel om je klaslokaal binnen te stappen. [...]. De beste manier om met een lerarenkamer om te gaan, is gewoon een plek opeisen en doen alsof je daar al jaren zit, tap vooral gratis koffie of thee en eet goed.

William Peynsaert, leerkracht

GEEF ZELFZEKER LES

ZELFZEKER BINNENSTAPPEN

Tegen een beginnende leerkracht kunnen leerlingen soms een heel uitdagende houding aannemen. Ze weten dat je op de school nog geen autoriteit hebt opgebouwd en dat je nog niet alle aspecten van de school kent. Stap daarom de klas zelfzeker binnen. Je hebt je eerste les goed voorbereid, je weet wat je gaat geven en je kent de leerstof.

Een onzekere starter, bij het begin van de les, kleine ranke figuur, klamme handen, hoge schelle stem van de zenuwen.

Tip: ga in het midden van de klas staan. Je benen stevig op de grond. Schouders achteruit. Haal diep adem en begin dan pas.

Rein Van Keer, mentor

DIRECTE INSTRUCTIES

Van bij de aanvang van je les zet je de situatie onmiddellijk naar je hand met een aantal directe instructies: "Goedemorgen, jongens en meisjes, sluit de ramen." "Ga zitten." "Neem je schoolagenda." Schreeuw niet. Doe alles rustig, beheerst. En met respect. Vergeet dus niet die "Goedemorgen, jongens en meisjes." Ga niet verder vooraleer iedereen je instructie heeft opgevolgd. Maak leerlingen die je oproep nog niet hebben beantwoord daar individueel attent op. Op die manier toon je zelfvertrouwen en geef je de leerlingen het signaal dat je vastbesloten bent om de leiding te nemen.

STRENG EN TOCH VRIENDELIJK

Doorspek nu en dan je instructieve communicatie met een grappige noot en met een korte aanmoediging van een leerling of de hele klas. Zo weten de leerlingen dat je ook vriendelijk en sympathiek bent. Met die subtiele combinatie van controleren en toch vertrouwen schenken, van streng zijn en toch vriendelijk, van ernstig en toch grappig, van zelfbeheerst en toch gedreven, van groepsgericht en toch attent voor individueel gedrag, win je in je eerste lessen al meteen het respect van je leerlingen. Je vermijdt dat het tot stugge confrontaties komt en je voorkomt dat leerlingen en ouders al meteen gaan klagen over 'die nieuwe'.

MET POSITIEVE VERWACHTINGEN

Zeg je leerlingen in de eerste les al meteen dat je er veel vertrouwen in hebt dat jullie samen een fijne en leerrijke schooltijd gaan hebben. Spiegel hen een aantal boeiende aspecten van je lessen en van je vak voor. Spreek niet over wat niet mag of wat ze beter niet doen, laat staan over sancties. Spreek over wat je samen met hen wil bereiken en over wat zal helpen om dat waar te maken. Beperk het aantal adviezen en afspraken, en houd ze concreet en positief. Laat hen zelf ook vertellen wat ze in jouw lessen hopen te leren en welke inspanningen ze daarvoor willen doen. Positieve plannen werken motiverend en creëren een onderlinge band. Er bestaan tussen jou en je leerlingen nog geen slechte punten, geen conflicten, geen straffen... Op het moment dat je met hen start, is voor iedere leerling alles nog mogelijk. Put energie uit die zonsopgang.